

Evidens og etikk

Fontene 06/09 presenteres en artikkel om evidensbasert barnevern, kalt «ungdommens råskap». Det er flere sider ved artikkelen som bør diskuteres og kommenteres.

Først bør det fremheves at journalisten riktig beskriver at vi ikke alltid har gode nok tilbud til barnevernbarna som «lever sine stille liv». Overfor den gruppen mangler vi metoder med god dokumentasjon av positiv effekt. Løsningen på den utfordringen er imidlertid ikke å satse mindre på å utvikle godt dokumenterte metoder overfor barn og unge med utfordrende atferd. Løsningen er snarere tvert i mot å satse mer på å utvikle evidensbaserte metoder overfor flere målgrupper. Siktemålet på lang sikt må være at vi har evidensbaserte metoder overfor alle målgrupper og problemområder en møter i barnevernet.

På flere områder gir imidlertid artikkelen et noe feilaktig bilde av virkeligheten. Artikkelen fokuserer blant annet i stor grad på de økonomiske kostnadene knyttet til de evidensbaserte metodene. Det er åpenbart at utvikling og implementering av ny kunnskap og nye metoder koster penger, men det er også åpenbart at utvikling av bedre metoder gir langsiktige menneskelige og økonomiske gevinster. Samtidig må det påpekes at driften av evidensbaserte metoder som MST, FFT og PMTO er langt rimeligere enn tradisjonell institusjonsbehandling.

I artikkelen gjengis også uttalelser fra Kvaran ved Høyskolen i Sør-Trøndelag, om at evidensbaserte metoder krasjer mot sosialfaglig arbeid som blant annet bygger på relasjoner. Det må være en misforståelse at relasjoner ikke er viktig også når en benytter evidensbaserte metoder. Gode praktikere som anvender evidensbaserte metoder må etablere gode relasjoner med barna, ungdommene og familiene som de arbeider med. Den gode relasjonen bør imidlertid ikke være målet, men et nødvendig middel for å oppnå den endringen som en sikter mot. Det kan umulig være i strid med godt sosialfaglig arbeid at en er opptatt av å nå de endrings-

mål en er blitt enige om, og at en velger å anvende de metoder som har dokumentert best effekt.

Det kritiseres også at de evidensbaserte metodene er for standardiserte og i manglende grad gir rom for klinisk skjønn. Utøvere av evidensbaserte metoder må hele tiden utøve et klinisk skjønn. Ingen manualer beskriver i detalj hvordan en løser alle utfordringer som dukker opp i samhandlingen med barn, ungdom og familier. Det kliniske skjønn må imidlertid utøves innenfor de rammene som metodene tillater. Om en utøver et personlig skjønn som gjør at en gjør helt andre ting enn det som er beskrevet i metoden, vet vi ikke lengre noe om hvilken effekt dette har. En har med andre ord gått fra å anvende en metode med dokumentert effekt, til å anvende en personlig praksis.

Hva som styrer valg av metoder bør sees på som et viktig etisk spørsmål. Valg av metode kan gjøres på bakgrunn av dokumentert viten eller det kan gjøres på bakgrunn av personlige preferanser, ideologi, eller lignende. Uansett valg av metode vil en aldri vite med sikkerhet hvordan utfallet vil bli i forhold til et enkelt barn eller ungdom, men valg av en evidensbasert metode vil gi større sjanse for å lykkes enn om en velger en metode uten dokumentert effekt. Hvis en velger å se bort fra dokumentert viten ved valg av metode, tar en et valg som kan medføre at barnet eller ungdommen har mindre sjanse for å utvikle seg på en positiv måte. Ut fra en etisk vurdering vil et slikt valg være uakseptabelt.

Fagetisk er det ikke riktig å redusere satsingen på evidensbaserte metoder. Utfordringen ligger i å utvikle nye metoder med dokumentert positiv effekt, slik at vi bedre kan hjelpe flere barn, ungdom og familier. Ikke minst så fortjener «de stille barna» at vi utvikler tjenester av en slik kvalitet at vi kan dokumentere at vi hjelper dem.

*Are Karlsen
Leder for fagutviklingsteamet, Bufetat sør*